

Αγία Αικατερίνη

Η Αγία Αικατερίνη βρίσκεται σε ένα από τα καλύτερα μέρη της Θεσσαλονίκης, στην Βορειοδυτική πλευρά της Άνω Πόλης. Κτισμένη το 1320 μΧ, η ατμόσφαιρα είναι πολύ ωραία και προπάντων είναι ήσυχα λόγω του ότι είναι μικρός ναός. Ο ρυθμός του είναι σύνθετος τετρακίονιος, σταυροειδής, εγγεγραμμένος με πέντε τρούλους και κλειστή περιμετρική στοά. Το εσωτερικό του ναού είναι η επενδυμένη με πέτρα περίτεχνη εξωτερική τοιχοποιία του ναού, η οποία και αναδεικνύει αισθητικά κάθε ένα από τα αρχιτεκτονικά του στοιχεία. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες είναι και οι τοιχοποιίες του ναού και μάλιστα αποτελούν ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του. Στο κυρίως κτίσμα υπέροχα χρωματισμένα μάρμαρα και είναι χτισμένη με Βυζαντινής Ναοδομίας.

Αγίων Αποστόλων

Στην αρχή της οδού Ολύμπου, κοντά στα δυτικά τείχη της Θεσσαλονίκης και νότια της Ληταίας Πύλης, βρίσκεται ο ναός των Αγίων Αποστόλων. Είναι “κρυμμένος” ανάμεσα στις πολυκατοικίες που έχουν ανεγερθεί στην περιοχή. Ο ναός κτίστηκε στις αρχές του 14ου αιώνα μ.Χ. από τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Νίφωνα Α' και το μαθητή του, ηγούμενο Παύλο. Αρχιτεκτονικά έχει το τμήμα ενός πρόπυλου, νότια του ναού και η κινστέρνα με χωρητικότητα 750 περίπου κυβικών μέτρων νερού στα βορειοδυτικά, καθώς και καλλιτεχνικά στοιχεία, όπως η τοιχογραφία του ηγούμενου Παύλου να προσεύχεται γονατιστός μπροστά από την ένθρονη Θεοτόκο στο υπέρθυρο της εισόδου προς τον κυρίως ναό και τέλος η θεματογραφία της εικονογράφησης της στοάς με θέματα από τον κύκλο της ζωής της Παναγίας ενισχύουν την υπόθεση ότι ο ναός ήταν καθολικό μεγάλης βυζαντινής μονής. Αριστουργηματικά ψηφιδωτά της εποχής του Νίφωνα σώζονται αποσπασματικά στα υψηλότερα σημεία του κυρίως ναού. Στενή σχέση με την Κωνσταντινούπολη παρουσιάζουν οι τοιχογραφίες που αποπνέουν ιδεαλισμό, ευγένεια, χάρη και ηρεμία και συνδέονται

άρρηκτα με εκείνες της Μονής της Χώρας. Η επωνυμία του ναού, είναι γνωστή από το 19ο αιώνα και οφείλεται στη λαϊκή δοξασία περί κάλυψης του ναού με δώδεκα θόλους, που συμβολίζουν τους δώδεκα αποστόλους.

Ναός του Οσίου Δαβίδ

Ναός του Οσίου Δαβίδ γνωστό και ως Μονής Λατόμου. Βρίσκεται στην Άνω Πόλη, στο τέλος της οδού Αγίας Σοφίας. Ο ναός δημιουργήθηκε στα τέλη του 5ου αιώνα. Το κτήριο διέθετε επίσης τρούλο, ο οποίος μετέπειτα αντικαταστάθηκε από κεραμωτή στέγη. Η δυτική πλευρά του κτηρίου απ'όπου γινόταν η είσοδος έχει καταστραφεί και έτσι η σημερινή είσοδος βρίσκεται στη νότια πλευρά. Ο ναός κτίστηκε πάνω στη θέση ενός ρωμαϊκού κτηρίου στα τέλη του 5ου με αρχές του 6ου αιώνα. Την ίδια περίοδο φιλοτεχνήθηκε στην αψίδα ψηφιδωτό με χορηγία μιας ανώνυμης

γυναίκας που σύμφωνα με την παράδοση ήταν η Θεοδώρα, κόρη του αυτοκράτορα Μαξιμιανού, η οποία είχε ασπασθεί το χριστιανισμό. Το 1430, με την κατάληψη της πόλης από τους Οθωμανούς, ο ναός μεταβλήθηκε σε τζαμί με το όνομα Σουλτιζέ ή Κεραμεντίν τζαμί, ενώ άλλη άποψη θέλει τη μεταβολή αυτή να συνέβη στα πλαίσια του 16ου αιώνα. Το 1921 ο ναός επέστρεψε στη χριστιανική λατρεία. Το ψηφιδωτό της κόγχης απεικονίζει το όρομα του Ιεζεκιήλ, με το Χριστό Εμμανουήλ (νεαρό) στο κέντρο να κάθεται σε πολύχρωμο τόξο. Γύρω του εικονίζονται τα σύμβολα των τεσσάρων Ευαγγελιστών και στην αριστερή γωνία ο προφήτης Ιεζεκιήλ στις όχθες του ποταμού Χοβάρ και στη δεξιά ο προφήτης Αββακούμ ή ο Ησαΐας. Η τοποθέτηση μιας παράστασης με τέτοιο θέμα τέτοιο θέμα στην αψίδα είναι μοναδική στον κόσμο. Στη νότια καμάρα σώζεται πλούσιος τοιχογραφικός διάκοσμος με θέματα την Γέννηση και τη Βάπτισμα του Ιησού καθώς και ίχνη της Υπαπαντής και τη Μεταμόρφωσης, όλα έργα του 12ου αιώνα. Ο ναός λειτουργεί και στις μέρες μας, υπαγόμενος στην Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης

Μεταμόρφωσης του Σωτήρος

ανάμεσα στον ναό της Παναγίας Γοργοεπηκόου και στον ναό της Υπαπαντής, βρίσκεται η μικρή εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος που ανήκει σε έναν σπάνιο αρχιτεκτονικό τύπο, αυτόν του εγγεγραμμένου τετράκογχου: εντός του τετράγωνου σε κάτοψη κτηρίου εγγράφονται τέσσερις ημικυκλικές κόγχες, μία εκ των οποίων είναι η αψίδα του Ιερού Βήματος, η οποία εξωτερικά είναι ημιεξαγωνική. Στο εσωτερικό της εκκλησίας, κάτω από το δάπεδο της βόρειας και της νότιας κόγχης, καθώς και στον νάρθηκα, αλλά και στον περιβάλλοντα του κτηρίου χώρο, εντοπίστηκαν τάφοι, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αρχικά ήταν ταφικό μνημείο. Στα χρόνια της τουρκοκρατίας είναι σίγουρο ότι το μνημείο δεν μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος, προφανώς εξαιτίας των περιορισμένων του διαστάσεων ή επειδή βρισκόταν στη χριστιανική συνοικία της Παναγούδας και στο προαύλιο οικίας. Από το Μάρτιο 1993 στον Ιερό Ναό φυλάσσεται ως κειμήλιο αντίγραφο της ιεράς εικόνας της Θεοτόκου «Άξιον Εστί» σε ειδικό προσκυνητάρι – μπαίνοντας αριστερά – προς ευλογία των πιστών, που προσέρχονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, για να προσκυνήσουν τη χάρη Της. Διατηρούνται τοιχογραφίες, οι οποίες ανάγονται μεταξύ των ετών 1350 και 1370. Στην κορυφή του θόλου παριστάνεται η Ανάληψη του Ιησού Χριστού και ακολουθεί στην επόμενη ζώνη η Θεοτόκος με τους Αποστόλους που συνοδεύονται από τις απεικονίσεις του ήλιου, της σελήνης και των

προσωποποιημένων ανέμων. Η επίσκεψη και παραμονή του Τιμίου Σταυρού το Σεπτέμβριο του 2010 από τα Ιεροσόλυμα αποτέλεσε για την ενορία και τη Θεσσαλονίκη εν γένει μία ξεχωριστή και ιδιαίτερη ευλογία προς τους ευσεβείς ενορίτες και προσκυνητές

